

MÜŞTAK BABA VE NA'TLARI

Kemal YAVUZ*

1758 yılında Bitlis'te doğan Müştak Baba'nın asıl adı Muhammed Mustafa'dır. Soy bakımından Hz. Peygamber'e dayanan Müştak Baba'nın babası Molla İbrahim, oğlunun yetişmesi için elinden gelen gayreti göstermektedir. Ancak Molla İbrahim Efendi, Müştak Baba on yaşında iken vefat etmiştir. Bu durum karşısında o, dedesi Hacı Süleyman Efendi tarafından büyütülür. Tahsilden çok oyuna meyleden Müştak Baba ciddî bir şekilde büyük amcası Hacı Mahmud Hoca tarafından yetiştirilmiştir.

Amcasından sonra Hacı Hasan Şirvanî'nin derslerini takib eden Müştak Mustafa, ilk zamanlarda tam bir teslimiyet içinde değildir. O, yirmi yaşına kadar oyun eşliğinde derslerini yapmış, bundan sonra ise, ciddî bir öğrenim yoluna girmiştir. Gerçekte Müştak Baba, Hacı Hasan Şirvanî'nin elinde Arapça ve Farsça yanında dinî ilimleri de tahsil ederek yetişmiş, ondan icâzet ve hilafet almıştır. Şâirliğe de bu devirde başlayan Müştak Mustafa Efendi, yetiştiği bölgenin büyük ve önde gelen âlimlerinden olan hocası Hacı Hasan Şirvânî için şiirler de yazmıştır.

Bitlis'te geçen çocukluk ve tahsil hayatını müteakib Bağdâd'a giden Müştak Baba bu şehrin âlimlerini de tanımıştır. Nakîbüleşraf Şeyh Hasan Efendi'nin sohbetlerinde bulunmuş, ona bağlanmış ve icâzet almıştır. Burada maddî mânevî bazı ihsanlara kavuşan Müştak Baba seyahatlere çıkmış, sıra ile Hindistan'a, Hicaz'a ve Trabzon'a gitmiştir.

Şairimiz böyle bir seyâhatin ardından İstanbul'a ulaşmıştır (1789/1203). İstanbul'da bir edebî mahfilin merkezi olan Hoca Neş'et Efendi'ye (1735-1807) bağlanan Müştak Baba, ondan hadîs ve *Mesnevî* okumuştur.¹ Şair bu edebî mahfilde; Hanif Efendi, Şehid Efendi, Seyid Mehmed Pertev Efendi, Burhan Efendi, İzzet Bey, Vahyî El-Hac Süleyman Efendi, Şeyh Esad Gâlib Efendi, Seyid Gayûr, Nâyâb, Hatîfî, Sıddık Efendi, Cenâb, Zâhir Efendi, Bedi' Efendi gibi devrin ve özellikle Hoca Neş'et mahfilinin bazı şairlerini tanımış ve onlarla arkadaşlık et-

* Prof. Dr. İ.Ü., Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü.

¹ Ali Güleriyüz; *H^waca Naş'at, Tufan-ı Ma'rifat*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1992, s. 16.

miştir.² Bunlardan bazılarına şiirlerinde yer vermiştir. Bu şairler gibi Hoca Neş'et'ten mahlasnâme de almıştır. Yalnız Vahyî El-Hac Süleyman Efendi ile kendisine verilen mahlasnâme Farsça'dır.

Müştak Baba İstanbul'dan başka Konya, Erzurum, Ankara, Ayaş, Kırklareli, Tekirdağ gibi şehirleri de gördü. Erzincan, Muş, Bayezid, Van, Siirt, Şam, Kudüs, Mekke ve Medine de, gezip ziyaret ettiği yerlerdendir. Ancak İstanbul'un onun hayatında başka bir yeri vardır. O pek çok defa İstanbul'a geldi. Burada Eyüp'teki Selâmî Efendi Dergahı'nda kalırdı. Akif Paşa ile mektuplaşması, Sultan II. Mahmud Han'ın nedimleri arasında yer alması, Sadrazam Yûsuf Ziya Paşa'nın (ölm. 1818) ordusunda Mısır'a gitmesi ve tekrar İstanbul'a dönmesi şairimizin hayatındaki önemli hususlardır. Ayrıca Bitlis, İstanbul ve Erzurum onun en çok kaldığı yerlerdir.

Müştak Baba bir Kadirî şeyhi olarak buraları dolaşmış ve halkı aydınlatmıştır. Ona bağlı olanlar Kadirîler arasında Müştakîler diye üne kavuşmuşlardır. O'nun en son uğrağı Muş olmuştur. 1833 yılında birkaç gün kalmak için gittiği bu şehirde, 75 yaşında iken şehid edilmiştir. Kendisinden sonra yolunu oğlu Ethem Baba devam ettirmiştir.

Müştak Baba'nın *Âsâr-ı Müştak Esrâr-ı Uşşâk* ve *Divanı* olmak üzere iki eseri vardır. Bunlardan Divanı eski ve yeni harflerle basılmışsa da tarafımızdan ilmî olarak ayrıca yayına hazırlanmıştır.³ Bundan başka eser üzerinde bir de doktora çalışması yapılmıştır.⁴ Gerçekte *Müştak Baba Divanı*, mensubu bulunduğu edebî mahfil içinde Şeyh Gâlib ve Seyid Mehmed Pertev Efendi divanlarından sonra en büyük divandır. Divanda dikkat çeken husus gazeller kafiyelerine göre alfabetik sırayla dizilirken gelişigüzel alınmamışlardır. Müştak Baba hemen her harf için na't söylemiştir. Böylece şairimiz kafiye harfi değişince ilk gazele na'tla başlamıştır. Bu durum divan boyunca devam etmiştir. Böyle bir yola baş vurma Müştak Baba'dan başka Yahya Nazîm'da da görülmektedir. Ayrıca kafiye harfi değişirken kısmen na'te yer veren ve bu tertibi gözetmeye çalışan Akşemseddinzâde Hamdullah Hamdi, Zâti, Muhibbi, Fuzulî, Rûhî-i Bağdâdî, Hayâlî ve İffet-i Bursevî gibi şairleri de zikretmek gerekir.⁵ Ancak, bildiğimiz kadarı ile, Müştak baba bu tertipte, edebiyatımızda görülen son şair olmuştur. Burada üzerinde durulması gereken bir başka husus, Müştak Baba bazı hâflere başlarken Farsça na'tlar da yazmıştır. Biz bu yazımızda sadece Türkçe olanlara yer verdik.

² Rıza Oğraş; *Hoca Neş'et Dîvanı*, (İnceleme ve Tenkitli Metin), Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1991, s. 16.

³ Mustafa Özkul; *Divan-ı Müştak Baba Hayatı ve Eserleri*, (Tıpkıbasım ve İnceleme), İstanbul 1972. // Mehmet Kemal Gündoğdu; *Müştak Baba (Divanı)*, İstanbul 1997.

⁴ Ahmet Doğan; *Müştak Baba Hayatı ve Edebî Şahsiyeti*, Ankara 1995.

⁵ Emine Yeniterzi; *Türk Edebiyatında Na'tlar*, Ankara 1993, s. XXIV.

Müştak Baba şiirlerinin Peygamber'i övmekle, ona yer vermekle değer kazanacağını bilen bir şairdir. O,

Olmasaydık biz eğer Müştâk meddâh-ı Resûl
Nazmımız bâzâr-ı irfân içre bulmazdı revâc

VI/5

demektedir. Bir başka na'tinde de,

Tahrîr edince na't-ı şerîf-i fesâhatın
Hâmem olur dü âleme gevher-nisâr-ı feyz

XIII/3

diye seslenmektedir. Bütün bunlara sebep şairin Peygamber'e olan aşırı sevgisidir. O,

Yâ Resulallah billah na't-ı pâkînden garaz
Bir mahabbetdir ve illâ mâ kücâ medh ü sipâs

X/3

beytinde yemin ederek bunu açıklar. "Ancak ben neyim, senin medhini yapmak nerede" demekten kendini alamaz.

Bu fikrini ve muhabbetini,

Ağdıran göklere ahım tütünün misl-i sehâb
Yine ol padişeh-i mülk-i bekâdır bâis

V/3

beytinde dile getirir.

Müştak Baba şiirlerinde Hazret-i Muhammed'i çeşitli yönlerden ele alır. Başta âlemin yaratılmasına o sebep olmuştur.

Hilkat-ı âleme Mahbûb-ı Hudâdır bâis
Hil'at-ı Âdeme ol nûr-ı hüdâdır bâis

V/1

O, Âdem ve Havva'ya yapılan ihsânın, cennetin, cehennem, arz ve semanın da yaratılış sebebidir.

Sensin sebab-i mekrûmet-i Âdem ü Havvâ
Sensin sebab-i nâr-ı cahîm cennet ü tûbâ
Sensin sebab-i arz u semâ arş-ı muallâ
Sultân-ı kerem şâh-ı mükerrermsin efendim

XVIII/2

mısralarında bu durumu ele alan Müştak Baba, bir başka şiirinde,

Sensin ol peygamber-i âlî-cenâb-ı kâ'inât
Zâtına *levlâke levlâk* oldu ta'zîm-i hitâb

III/2

beyti ile bir hadîs-i kutsî'yi de zikr eder. Hatta bu sevgiyi;

Müştâk-ı nûr-ı vechin olunca Cenâb-ı Hak
Müştâk olursa tan mı aceb bî-karâr-ı feyz

XIII/5

beyti ile Cenâb-ı Hakk'a kadar götürür.

Müştâk Baba bazı şiirlerinde varlıklarla Hazret-i Muhammed arasında ilgi kurar. Meselâ doğumunda ona hüriler hizmet etmiştir. Yer yüzünün her tarafına bu doğum sebebi ile nimetler sofrası serilmiştir. Cebrail Aleyhisselâm da mevlidini okumuştur. O,

Hîn-i Mevlûd-ı şerifinde gelip hûrân-ı in
Gasl edip sarmış mübârek cismine nûrdan kımât

Gökde mevlûdun kırâ'at eylemiş Cibrîl-i emîn
Yerde envâ-ı ni'ama bast olunmuşdur sımât

XIV/2-3

beyitlerinde bunu anlatır.

Sahabe ondan çok şey öğrenmiştir;

Hem Ebûbekr ü Ömer Hazret-i Osmân Haydar
Senden öğrendi bular sıdk u edeb adl ü sehâ

II/16

Bunun yanında melekler her an ona olan şiddetli sevgi yüzünden gök ehli ile birlikte dönüp raks ederler; onun medhini söylerler.

Aşk-ı pâkinle feleklerde melekler her ân
Zühre-veş raksa girer şevk ile hep ehl-i semâ

II/6

Her ne var yerde vü gökde melek ü cinn ü beşer
Hep senin medhin eder sâkin-i arz u semâ

II/15

Asıl olan Peygamber sevgisi ile yananların, getirdiklerine inanıp kabul edenlerin, ne kadar günahı olursa olsun, ondan şefaathane dileyenlerin kurtuluşudur. Müştak Baba bunu bazı şiirlerinde en güzel şekilde dile getirmiştir.

O, diğer peygamberler ve din büyükleri ile Hazret-i Muhammed arasında da ilgi kurar;

Hâtır-ı pâkin için Âdem'e oldu ikrâm
 Venefahtu fihî min rûhî buyurdu Mevlâ
 İsmi virîd-i zebân etmek ile Nûh necî
 Etdi Tûfân-ı belâda niçe bin zevk u safâ
 Yümn ile Mekke'de olmasa idi mevlûdun
 Halîl İbrâhim eder miydi o vâdîde binâ
 Mazhar-ı sabrın eger olmasa Eyyûb Nebî
 Hiç tahammül mü iderdi o kadar rence şehâ
 Ya'kûb anmasa eger külbe-i ahzânda seni
 Meh-i Ken'ân'a irer miydi o mahzûn hâşâ
 Hüsn-i Yûsuf'da melâhat mı olurdu zerre
 Pertev-i aks-i ruhundan eger almasa ziyâ
 Âşık-ı nûr-ı cemâlin eger olmasa idi
 Yed-i beyzâ-yı Kelîm'e verilir miydi asâ
 Ümmetin olmak için Hazret-i İsâ-i Mesîh
 Rûh olup göklere çıkdı o ferîşteh-sîmâ

II/7-16

beyitlerinde görüldüğü gibi pek çok hâdiseyi Peygamber'in varlığına bağlar.

Peygamberle ilgili bir başka husus da diğer peygamberlere karşı onun durumudur. Hz. Âdem cenneti onun temiz ayağına erişebilmek için terk eylemiş, onu istikbâl için cennet bahçelerini koyup yer yüzüne inmiştir.

Sensiz ey kân-ı kerem cenneti neyler Âdem
 Makdem-i pâkin için eyledi terk-i ravazât

İndi yir yüzine bin şevk ile istikbâle
 Çıkdı teşrifin için bâğ-ı cinândan bizzât

IV/4-5

beyitleri bunu ifâde etmektedir. Pek çok peygamber de ona ümmet olmak için Hakk'a yalvarmıştır.

Sana ümmetlik için ekser peygamberler
İtdiler bargeh-i Hazrete arz-ı hâcât

IV/6

Yukarıdaki beyitlerde anlatıldığı gibi Nuh aleyhisselâm onun ismini zikr ederek tufandan kurtulmuş, Hz. İbrahim orada doğacağı için Mekke'de Kabe'yi yapmış, Hz. Eyyub bu kadar sıkıntıya onun için katlanmış, Yakub aleyhisselâm onu anarak Hz. Yusuf'a kavuşmuş, Yusuf aleyhisselâm güzelliğini onun yüzünün aks eden ışığından almış, Hazret-i Musa'ya mucizeler onun sebebi ile verilmiş, İsa aleyhisselâm onun ümmeti olmak için göklere çıkmıştır. (II/7-14) Kısaca o, imtiyazlıdır.

Ol zamân kim Hak sana didi habîbim Mustafâ
Enbiyâ vü mürselîn beyninde itdi imtiyâz

VIII/2

beyti de bu durumu haber vermektedir.

Müştak Baba'nın na'tlarını mutevâ bakımından ele alırsak, yukarıda zikr ettiklerimiz de dahil, âyet ve hadislerle peygamberi anlatmanın yanında onun isimleri, hayatı, bedenî ve ahlâkî özellikleri, mucizeleri, şefâatçı oluşu gibi daha başka husûsiyetlerinin bulunduğunu görürüz. Bütün bunların yanında Hz. Muhammed'i aşağıdaki lâkap ve isimlerle anması da dikkat çeker. Aslında bunların büyük bir kısmı na't edebiyatı içinde yer almaktadır. Fakat bu lâkaplardan Müştak Baba'ya ait olanlar da bulunmaktadır. Biz bunları alfabetik sıraya göre verdiğimiz ve roman rakamı ile numaralandırdığımız na'tlarla nerede geçtiklerini de gösterdik. Buna göre Müştak Baba'nın Peygamber'i yüzden fazla isim ve lâkapla zikr ettiğini gördük. Bu da şairin Hazret-i Muhammed'e olan sevgisinin, çok fazla olduğunu göstermektedir. Hazret-i Peygamber için zikrettiği isim ve lâkaplar şunlardır.

Ahmed : VII/4, XVIII/4

Ahmedü'l-Muhtar : XVII/1

Ayn-ı rahmet : XVII/5

Bahâne Tanrısının Sevgili Mahbûbu : XVI/4

Bahr-ı Şefâat : XVIII/3

Bahr-ı Zülâl : XVII/5

Bedr-i Dücha : II/1

Cân-ı âlem : XI/2

Cedd-i Hüseyin : II/2

Çeşm-i mâzaga'l-basar : XXI/2

Dürr-i Yetîm : II/3

Dürr-i Yetîm-i Bahr-ı bî-pâyân-ı
hikmet : XI/3

Emhalü'l-Haddeyn : XVII/3

Emîn-i Enbiyâ : VII/1

Eşrefü'l-Haddeyn : XVII/3

Emîn-i Enbiyâ : VII/1

Eşrefü'l-a'lâ : XVII/2

Gevher-i gencine-i esrâr-ı Hudâ : II/3

Güzîn-i evliyâ : VII/1

Habîb-i Hallâk : II/19

Habîb-i Kibriyâ : I/8

Habîb-i Zülcelâl : XVII/2

Habîbü'l-Medenî : II/15

Hâdî-i sermenzil-i şevk u neşât : XIV/1,5

Hân-ı kerem-i ihlâs : XII/1

Huda'nın sevgili mahbubu : VII/3

Hudâvend-i atâ : V/5, VII/3

- Halkı azîm : II/3
 Kabe-kavseyn : XIX/5
 Kâdî-i Rûz-ı cezâ'nın Nâibi : I/4
 Kân-ı Ata : II/1
 Kân-ı Kerem : IV/4
 Kân-ı Merâhim : XVIII/3
 Kerem Kânı : V/5
 Mahbûb-ı Hudâ : V/1
 Mahbûb-ı müstesnâ-yı Rabbü'l-âlemîn : XI/5
 Mahmûd : XVIII/4
 Mahmûdu'l-fiâl : XVII/1
 Mâlik-i faslu'l-hitâb : III/5
 Matla-ı envâr-ı diyâr-ı Haremeyn : XIX/1
 Mefhar-ı Kül : II/1
 Mehdî-i Nehr-ı diyâr-ı İbisat : XI/1
 Meş'ale-i şa'ş'a-pirâ-yı vera : II/4
 Mevsulu'l-visâl : XVII/3
 Muhammed : XVIII/4
 Mustafa : VII/4
 Nebiyyü'l-Arabî : II/5
 Ni'am-ı İhlâs : XII/3
 Nûr-ı Huda : II/1, V/1, XXI/2
 Pâdişâh-ı a'zam u ekrem : XVII/1
 Pâdişâh-ı Bathâ : XII/1
 Pâdişâh-ı cümle Nas : X/2
 Pâdişâh-ı Enbiyâ : I/1, XXI/2
 Pâdişâh-ı Mülk-i bekâ : V/2
 Pâdişâh-ı Rûm u Acem : II/5
 Pertev-i Şem-i Hakikat : XVI/2
 Peygamber-i Alî-Cenâb-ı Kâinât : III/1-2
 Pîşvâ-yı enbiyâ vü mürselîn : XX/4
 Rahmetenli'l-âlemîn : XI/4, XX/7, XXI/4
 Rahmet-i âlem : XVIII/3
 Rehber-i râh-ı Savab : III/7
 Rehber-i râh-ı Selâmet : III/8
 Rehber-i uşşâk-ı şefâat-bahşâ : II/19
 Rehnümâ-yı şâh-râh-ı şer'-i garrâ-yı
 mübîn 1/2
 Resûlullah : III/7, XVII/7, XX/1-7, XXI/1,
 XXII/1-8.
 Resulü's-sakaleyn : II/2
 Râh-ı mücessem : X/2
 Saçı ve'leyley : XXI/2
 Sâhib-i âlem-i ihlâs : XII/2
 Sebeb-i arz u semâ arş-ı mualla : XVIII/2
 Sebeb-i mekrûmet-i Âdem ü Havvâ : XVIII/2
 Sebeb-i nâr-ı Cahim cennet u tubâ : XVIII/2
 Secencil-meniş-i Allah-nümâ : V/4
 Semada Ahmed : VII/4
 Server-i Kevneyn : XXI/1
 Server-i Kevneyn-i Mufahham : XVIII/1
 Seyyid-i Kevneyn : II/2, XV/5
 Seyyidü'l-Kevneyn : XVII/3
 Sırr-ı mülhem : XI/2
 Sultân-ı a'zam : XI/6
 Sultân-ı Kerem : XVIII/1-5
 Şâfi-i Müştâk : II/19
 Şâfi-i rûz-ı Arasat : IV/7
 Şâh-ı Âlem : I/1, X/2, XXI/2
 Şâh-ı Enbiyâ : IX/9
 Şâh-ı Harem-i İhlâs : XII/1
 Şâh-ı Mükerrerem : XVIII/1-5
 Şâh-ı Müstesnâ : I/8
 Şâh-ı rüsûl : II/1
 Şâh-ı Ser-efrâz-ı Müeyyed : XVIII/4
 Şâhid-i Huda : IX/9
 Şâhid-i Şehr-i Bathâ : II/5
 Şâhidü'l-Mevlâ : XVII/1
 Şefiü'l-Müznibîn : VII/2, XI/7, XX/7, XXI/4
 Şehinşâh-ı Mâ-evhâ : XII/1
 Şeh-i âlem : XVIII/1
 Şehidü'l-enbiyâ : XVII/2
 Şeh-i evreng-i atâ : II/20
 Şeh-i hâcet-revâ : VII/2
 Şeh-i rûz-ı cezâ : VII/5
 Şems-i Ziyâ-güster-i Bezm-i Lâhût : II/4
 Şems u Duha : II/1, 21
 Şemsü'l-maşrîkîn : XVII/3
 Tab'ı selîm : II/3
 Yem-i eltâf-ı inâyet : XVIII/3
 Yüzi ve-ş-şems ü Duha : V/3
 Zeminde Mustafa : VII/4
 Zeyne'l-hisâl : XVII/1

I

1. Habbezâ ey şâh-ı âlem pâdişâh-ı enbiyâ
Enbiyâyâ muktedâsın evliyâyâ rehnümâ

Rehnümâ-yı şâhrâh-ı şer'-i garrâ-yı mübîn
Nutm-ı pâkinle mübeyyen oldu ahkâm-ı kazâ
3. Bunda hüccet olsa fermânınla her redd ü kabûl
Hükm ider hikmetle anda kâdî-i rûz-ı cezâ

Kâdî-i rûz-ı cezânın nâ'ibi paygâmberi
Sensin ey Sultân-ı dîn ehlen ve sehlen merhabâ

Merhabâ k'oldu muhakkak kavlı ü fi'l ü hâl-ile
Hem şer'at hem tarîkat hem hakikat rû-nümâ
6. Rû-nümâ oldu cemâl-ı şâhid-i hakka'l-yakîn
Hak ayân oldu bilindi sırr-ı pâk-i eynemâ

Eynemâ sırrıyla seyr eyle cemâlu'llâhı gör
Ey gönül Müştâk-âsâ olma kendinden cüdâ

Olma kendinden cüdâ evrâdın olsun dâ'imâ
El-amân ey şâh-ı müstesnâ habîb-i Kibrîyâ

II

1. Meded ey şâh-ı rüsûl mefhar-ı küll kân-ı 'atâ
Meded ey şems ü duhâ nûr-ı hüdâ bedr-i dücâ

Meded ey seyyid-i kevineyn Resûlü's-sakaleyn
Meded ey cedd-i Hüseyin server-i ceş-i şühedâ
3. Meded ey hulku 'azîm tab'ı selîm dürr-i yetîm
Meded ey gevher-i gencîne-i esrâr-ı Hudâ

Meded ey şem'-i ziyâ-güster-i bezm-i lâhût
Meded ey meş'ale-i şa'sa'a-pîrâ-yı verâ

Ey nebiyyü'l-'arabî pâdişeh-i rûm u 'acem
V'ey Habîbü'l-medenî şâhid-i şehr-i Bathâ

6. Aşk-ı pâkinle feleklerde melekler her ân
Zühre-veş raksa girer şevk-ile hep ehl-i semâ
- Hâtır-ı pâkin için Âdem'e oldu ikrâm
Ve nefahu fihî min rûhî buyurdu Mevlâ
- İsmi virid-i zebân itmek ile Nûh-ı necî
İtdi tûfân-ı belâda niçe bin zevk u sefâ
9. Yümn ile Mekke'de olmasa idi mevlûdun
Hâlîl İbrâhîm eder miydi o vâdîde binâ
- Mazhar-ı sabrın eger olmasa Eyyûb Nebî
Hîç tahammül mü iderdi o kadar rence şehâ
- Ya'kûb anmasa eger külbe-i ahzânda seni
Meh-i Ken'ân'a irer miydi o mahzûn hâşâ
12. Hüsn-i Yûsuf'da melâhat mı olurdu zerre
Pertev-i 'aks-i ruhundan eger olmasa ziyâ
- Âşık-ı nûr-ı cemâlin eger olmasa idi
Yed-i beyzâ-yı Kelîm'e verilir miydi asâ
- Ümmetün olmak için Hazret-i İsâ-i Mesîh
Rûh olup göklere çıkdı o ferîşteh-sîmâ
15. Her ne var yerde vü gökde melek ü cinn ü beşer
Hep senin medhin eder sâkin-i arz u semâ
- Hem Ebûbekr ü Ömer Hazret-i Osmân Haydar
Senden öğrendi bular sıdk u edeb 'adl ü sehâ
- Şerbet-i vaslını yâd eylemeseydi Hasan'ın
İçdiği zehre liyâkat mı olurdu acabâ
18. Seri meydâna koyup yoluna cân vermedi mi
Teşne-leb Şâh-ı şehîdân Hüseyin-i yektâ
- Meded ey şâfi-i Müştâk Habîb-i Hallâk
Meded ey rehber-i uşşâk u şefâ'at-bahşâ
- Kalmışam hâk-i mezelletde zelîl ü âciz
Tut elim eyle rehâ ey şeh-i evreng-i atâ

21. Gerçi bir bende-i şermende günehkârım ben
Yine dîdârına Müştâkım eyâ Şems ü Duhâ

III

1. Çok salât ile tahiyyât u selâm-ı bî-hesâb
Rûhuna bahş olsun ey Peygâmbere-i âlî-cenâb
Sensin ol peygâmbere-i âlî-cenâb-ı kâ'inât
Zâtına *levlâke levlâk* oldu ta'zîm-i hitâb
3. Oldu ta'zîm-i hitâb-ı müstetâb-ı kibriyâ
Mârameyte iz rameyte şânuna şâfî cevâb
Şânuna şâfî cevâb ümmî lakab ümmü'l-kitâb
Sen kitâbu'llâhı nâtıksın sözün faslu'l-hitâb
Mâlik-i faslu'l-hitâbsın hüccet ü bürhân ile
Hasmı ilzâm eyledin hikmetle ey hâzır cevâb
6. Ol cevâb-ı bâ-sevâb ile sanâdîd-i Arab
Oldular mebhût u mahcûb etdiler senden hicâb
Yâ Resûlallâh billah ben senin Müştâkunam
Âsiyim gerçi amân ey rehber-i râh-ı savâb
Rehber-i râh-ı selâmetsin sana etsin selâm
Çok salât ile tahiyyât u selâm-ı bî-hesâb

IV

1. Rûh-ı memdûh terâ ey şeh-i evreng-i hayât
Her nefes yâd hezârân dürûd u salavât
Kim ki şevk-ıla sana etse salât ile selâm
Bulur elbet iki âlemde selâmetle necât
3. Her ki der şâhreh-i şer'i tû bâşed sâlik
Mîreved bulur elbetde ol selâmetle necât
Sensiz ey kân-ı kerem cenneti n'eyler Âdem
Makdem-i pakın içün eyledi terk-i ravazât

İndi yir yüzine bin şevk-ıla istikbâle
Çıkdı teşrîfin için bâğ-ı cinândan bi'z-zât

6. Sana ümmetlik için ekser peygâmbetler
İtdiler bargeh-i Hazrete arz-ı hâcât

Bu kadar cürme cesâret mi iderdi Müştâk
Olmasaydın sen eger şâfi-i rûz-ı arasât

V

1. Hilkat-ı âleme mahbûb-ı Hudâdır bâ'is
Hil'at-i âdeme ol nûr-ı hüdâdır bâ'is

Fânî-i mutlak olup sonra olanlar bâkî
Yine ol pâdişeh-i mülk-i bekâdır bâ'is

3. Ağdıran göklere âhım tütünin misl-i sehâb
Yüzi *ve's-şemsi duhâ* mâhlikâdır bâ'is

Mü'mine mü'mini âyîne eden sırr-ı ezel
Ol secencel-meniş-i Allah-nümâdır bâ'is

Beni bin şevk-ıla Müştâk eden Allah'a
Ol kerem kânı hudâvend-i atâdır bâ'is

VI

1. Ey gönül hamyâze-i isyâna istersen ilâc
El açıp dergâh-ı Hakk'a eyle arz-ı ihtiyâc

İki âlemde azîz olmak dilersen dâimâ
Aşk-ı pâk-i Hazret-i Ahmed'le eyle imtizâc

3. Nûr-ı irfân ile yansa kasr-ı dilde şem'-i cân
Ni'me kasru'l- kalbi ma'mûrun feyâ ni'me's-sirâc

Gönlümüz beyt-i Hudâ'dır sînemiz mir'ât-ı Hak
Hak cemâlin görmek istersen basîret gözün aç

Olmasaydık biz eger Müştâk meddâh-ı Resûl
Nazmımız bâzâr-ı irfân içre bulmazdı revâc

VII

1. Emîn-i enbiyâsın yâ Muhammed
Güzîn-i evliyâsın yâ Muhammed

Şaff'ül-müznibînsin sen efendim
Şeh-i hâcet-revâsın yâ Muhammed
3. Hudânın sevgili mahbûbusun sen
Hudâvend-i atâsın yâ Muhammed

Semâda ism-i pâkün oldu Ahmed
Zemînde Mustafâ'sın yâ Muhammed

Şefâ'at eyle Müştâk-ı gedâya
Şeh-i rûz-ı cezâsın yâ Muhammed

VIII

1. Hâk-i pâyun tûtiyâ-ı dîde-i ehl-i niyâz
Yüz süren ihlâs ile olmuş çü şâh-ı ser-firâz

Ol zamân kim Hak sana didi habîbim Mustafâ
Enbiyâ vü mürselîn beyninde itdi imtiyâz
3. *Men re'ânî* remzini fehm itmişim hakka'-yakîn
Eylemem nâ-ehl ü nâdâna efendim keşf-i râz

Âşık u ma'şûk u aşk âmed cüdâ der-tefrika
Lîk der cem-i hakîkat çi hakîkat çi mecâz

Âşıkân-râ fi-salâtı dâimûn âmed delîl
Gerçi der-hâbest Müştak der-riyâzest der-namâz

IX

1. Biz çâkerân-ı hazret-i şâh-ı risâletiz
Halka be-gûş-ı sıdk u kemer-bend-i gayretiz

Hırka be-dûş u tâc be-ser ber-âsitân
Gûşe-nişîn-i tekye-i fakr u kanâ'atiz

3. Biz çâr-yâr bendesiyiz hayderîleriz
Rafz u cehâlet eylemeyiz ehl-i vahdetiz
- Bizler meyân-ı nâsda misl-i secenceliz
Ebnâ-yı cinse çün mehekk-i zîb-i tal'atiz
- Sâhib-kırân-ı âl-i abâ şehsüvârımız
Biz yekke-tâz-ı arsageh-i hâşimiyetiz
6. Çetr-i penâh bes bize dâmân-ı Ahmedî
Der-zîr-i sâyebân-ı livâ-yı saâdetiz
- Tezyîn edip dü âlemi destâr-ı sebz ile
Biz nesl-i pâk-i gonca-i bâg-ı nübüvvetiz
- Müştâk-vâr fahr ederiz Mustafâ ile
Her çend pây-bend-i kuyûdât-ı gafletiz
9. Ey Şâh-ı enbiyâ meded ey şâhid-i Hudâ
Leb-teşnehâ-yı kevser-i havz-ı şefâatiz

X

1. Her kim eyler cennet-i didâr-ı hakkı iltimâs
Ol makâm-ı pâk-i müstesnâya aşkıdır esâs
- Nass-ı kât'la tufeylindir şehâ cinn ü melek
Şâh-ı âlemsin efendim pâdişâh-ı cümle nâs
3. Yâ resulallah billâh na't-ı pâkinden garaz
Bir muhabbetdir ve illâ mâ kücâ medh ü sipâs
- Âteş-i aşkıyla yanıp mahv olan pervâneler
Merd-i bî-pervâ olup etmez cehennemden hirâs
- Men re'ânî* hüsnüne Müştâk olan ilme'l-yakîn
Mîm-i Ahmed revzeninden seyr edip etsin kıyâs

XI

1. Şehâ şevk-ı cemâlün sînede zevk-ı yakîn olmuş
Efendim neş'e-i hamr-ı hayâlün dil-nişîn olmuş

- Sen ol rûh-ı mücessem sırr-ı mülhem cân-ı âlemsin
Ki akl-ı evvelün acz-âver-i rûhu'l-emîn olmuş
3. Sen ol dürr-i yetîm-i bahr-ı bî-pâyân-ı hikmetsin
Ki engüşt-i yed-i kudretde evvel zîb-nigîn olmuş
- Gülistân-ı cihân bârân-ı rahmetle olup reyân
O dem ki vâsf-ı pâkûn *rahmeten li'l-âlemîn* olmuş
- Sen ol mahbûb-ı müstesnâ-yı rabbü'l-âlemînsin kim
Mübârek hâk-ı pâyun kühl-i ayn-ı hûr-ı îfân olmuş
6. Sen ol sultân-ı a'zamsın ki tahtun arş-ı a'lâdır
Egerçi sûretâ cevâlângehin sahn-ı zemîn olmuş
- Hatâdır cürm ile Müştâk-ı dîdârun ola me'yûs
Senin ki ism-i Mahmûdun şeffü'l-müznibîn olmuş

XII

1. Ey pâdişeh-i Bathâ şâh-ı harem-i ihlâs
Şâhinşeh-i *mâ-evhâ* hân-ı kerem-i ihlâs
- Ömrük'le Hudâ sevgend etmiş şeh-i şevket-mend
Destünde livâ-yı hamd sâhib-alem-i ihlâs
3. Ümmetlere himmet kıl rahm eyle şefâat kıl
Lutf eyle inâyet kıl şâhâ ni'am-ı ihlâs
- Her çend ki bâ-defter isyânım olur ekser
Tâat ola ser-tâ-ser çeksin kalem-i ihlâs
- Bu âşık-ı dîdâra bu bende-i nâçâra
Müştâk-ı günehkâra bahş et şiyem-i ihlâs

XIII

1. Mihrün gönülde nâmiye-i nevbahâr-ı feyz
Derdün derûn-ı sînede şîrîn simâr-ı feyz
- Fikr-ı cemâl-i pâkûn ile leyle-i firâk
Olur hana çü pertev-i şems-i nehâr-ı feyz

3. Tahrîr edince na't-ı şerîf-i fesâhatın
Hâmem olur dü âleme gevher-nisâr-ı feyz
- Kan ağladıkça hasret-î la'lünle dem-be-dem
Nüzhet-fezâ-yı sînem olur lâle-zâr-ı feyz
- Müştâk-ı nûr-ı vechün olunca Cenâb-ı Hak
Müştâk olursa tan mı aceb bî-karâr-ı feyz

XIV

1. Bârekallah hâdî-i ser-menzil-i şevk u neşât
Levhaşallah mehdi-i nehc-i diyâr-ı inbisât
- Hîn-i mevlûd-ı şerîfnde gelip hûrân-ı în
Gasl edip sarmış mübârek cismine nûrdan kımât
3. Gökde mevlûdun kırâ'at eylemiş Cibrîl-i emîn
Yerde envâ-ı ni'amla bast olunmuşdur sımât
- Habbezâ mevlûd-ı Mahmûd-ı Hudâvend-i Vedûd
On sekiz bin âleme in'âmı olmuşdur muhât
- Vâsıl-ı ser-hadd-i âmâl oldu Müştâk-ı cemâl
Bâreka'llah hâdî-i ser-menzil-i şevk u neşât

XV

1. Ol zamân kim murg-ı cân evsâfun etmiş istimâ
Mevlevî-veş gülsitân-ı sînede eyler semâ
- Sûretâ olsam cüdâ senden efendim sîretâ
Hâtırım bir lahza olmaz dergehinden inkitâ
3. Sırr-ı Ahmed oldu mir'ât-ı Hudâ-yı hak-şinâs
Sırrı hıfz et külli sırrın câveze'l isneyni şâ
- Perde-i çeşm-i dil ü cânım edip ferş-i kadem
Eyledim mûrâne hâk-i pâyına arz-ı metâ
- Hüsüne Müştâk olan ey Seyyid-i Kevneyn ana
Lâcerem halk-ı cihân mecbûren eyler ittibâ

XVI

1. Ol zemân kim ka'be-i vaslun gönül etmiş tavâf
Eylemiş ol ravza-i rıdvânda dâim 'avaf

Pertev-i şems-i hakîkat oldugun ikrâr edip
Hep lisân-ı hâl ile zerrâk eyler i'tirâf
3. Ben dahi bir zerre-i nâçizim ey mihr-i münîr
Âcizâne eylerim na'tun cihâna ithâf

Çün bahâne Tanrısının sevgili mahbûbusun
Söylerim na't-ı şerîfun tâ ola cürmüm muâf

Bende-i şermendeyim Müştâk-âsâ tâ-ezel
Olmuşum abd-i hakîr-i dûde-i Abd-i Menâf

XVII

1. Yâ Resûla'llah yâ zeyne'l-hisâl
Ahmedü'l-muhtâr mahmûdü'l-fi'âl

Şâhidü'l-mevlâ şehîdü'l-enbiyâ
Eşrefü'l-a'lâ habîb-i zü'l-celâl
3. Emlahü'l-haddeyn şemsü'l-maşrıkîn
Seyyidü'l-kevneyn mavsûlu'l-visâl

Hamduli'llâh âşık u hayrânınam
Ehl-i isyânım velî işim vebâl

Cürm ü isyân ile olmam nâ-ümid
Ayn-ı rahmetsin şehâ bahr-ı zülâl
6. Sana âşık olmayan ihlâs ile
Hâşâ li'llah edemez kesb-i kemâl

Cân u dilden yâ Resûlallah sana
Olmuşum şevk ile Müştâk-ı cemâl

XVIII

1. Sen server-i kevneyn-i mufahhamsın efendim
Mansûr u muzaffer şeh-i âlemsin efendim
Sen pâdişeh-i a'zâm u ekrêmsin efendim
Sultân-ı kerem şâh-ı mükerrermsin efendim
2. Sensin sebab-i mekrümet-i Adem ü Havvâ
Sensin sebab-i nâr-ı cahîm cennet ü tûbâ
Sensin sebab-i arz u semâ arş-ı muallâ
Sultân-ı kerem şâh-ı mükerrermsin efendim
3. Ey kân-ı merâhim yem-i eltâf u inâyet
Gark olsa n'ola sende şehâ dûzah u cennet
Sen rahmet-i âlemsin eyâ bahr-ı şefâat
Sultân-ı kerem şâh-ı mükerrermsin efendim
4. Sen Ahmed ü Mahmûd u Muhammed'sin ezelden
Mahbûb-ı Hudâ şâhid-i sermedsin ezelden
Sen şâh-ı ser-efrâz-ı mü'eyyedsin ezelden
Sultân-ı kerem şâh-ı mükerrermsin efendim
5. Uşşâkı gam-ı aşkun ile muhteşem eyle
Bîçâreleri garka-i bahr-ı ni'am eyle
Müştâk-ı günehkâra nigâh-ı kerem eyle
Sultân-ı kerem şâh-ı mükerrermsin efendim

XIX

1. Habbezâ matla'-ı envâr-ı diyâr-ı Haremeyn
Harâmeyn oldu cemâlünle cinân-ı dâreyn
N'ola reşk-âver-i dâreyn ola mevlûdgehın
K'oldu mevcûd-ı vücûdunla fezâ-yı kevneyn
3. Olmasaydın sen eger olmaz idi mevcûdât
Kıldı *levlâk* ile idrâk ukûl-ı sakaleyn
Hüsn-i pâkünle güzellendi gülistân-ı cihân
Buldu mi'râcun ile arz u semâ zînet ü zeyn
Çeşm-i inkâra olur tîr-i kazâ ey Müştâk
Kalemim olduđu dem şârih-i *Kabe-kevseyin*

XX

1. Deründe bir gedâ-yı hâkisârım yâ Resûlallah
Garîbim bî-kesim hayrân u zârım yâ Resûlallah

Tenezzül eyleyip hasretle nüzhetgâh-ı ma'nâdan
Gelip bu âlem-i sûrette hôrüm yâ Resûlallah
3. Şehâ hubbu'l-vatan emriyle sensin eyleyen fermân
Vatandan ayrı düşdüm bî-karârım yâ Resûlallah

Unutdum aslımı nefsi hevâyâ olmuşum tâbî'
Esîr-i gurbetim terk-i diyârım yâ Resûlallah

Gönül beyt-i ilâhî olduğun fehmi etmişim ammâ
Hayâl-i ma'siyetle dil-figârım yâ Resûlallah
6. Dirîgâ perde-i zenb-i vücûdumla olup mahcûb
Enâniyetde kaldım şermsârım yâ Resûlallah

Şefi'ü'l-müznibîn hem rahmeten li'l-âlemînsin sen
Sana Müştâk-veş ümmîd-vârım yâ Resûlallah

XXI

1. Yâ Resûlallah uluvvü's-şân senin
Server-i kevneynsin fermân senin
Dest-i hükmünde şehâ çevgân senin
Top senin cevlân senin meydân senin
Söz senin devlet senin devrân senin
2. Ey saçı *ve'l-leyli* hüsnü *ve'd-duhâ*
Çeşmi *mâzâga'l-basar* nûr-ı Hudâ
Şâh-ı âlem pâdişâh-ı enbiyâ
Top senin cevlân senin meydân senin
Söz senin devlet senin devrân senin
3. Cümlelerin maksûdusun matlûbusun
Âlemin Mahmûdusun mergûbusun
Hak taâlânın güzel mahbûbusun
Top senin cevlân senin meydân senin
Söz senin devlet senin devrân senin

4. El-amân ey Rahmeten li'l-âlemîn
 Pîşvâ-yı enbiyâ vü mürselîn
 Kıl şefâat yâ Şefîe'l-müznibîn
 Top senin cevân senin meydân senin
 Söz senin devlet senin devrân senin
5. Gerçi bir âsî kulum yüzüm kara
 Lîk Müştâk-ı cemâlîm ben sana
 Top edip başım kodum meydânına
 Top senin cevân senin meydân senin
 Söz senin devlet senin devrân senin

XXII

1. Sarây-ı devletün dârü'l-emândur yâ Resûlallah
 Matâf-ı bûsegâh-ı ins ü cânndır yâ Resûlallah
 Sarây-ı dâr-ı bâb-ı rifâtin Dârâ vü şâh Cem
 Kapunda pâdişehler pâsbândır yâ Resûlallah
3. Gubâr-ı hâk-i pâyun lâcerem iksîr-i a'zamdır
 Cilâ-yı dîdhâ-yı kudsiyândır yâ Resûlallah
 Hilâl-âsâ gam-ı aşkunla lâgar olsa bir âşik
 Dü âlemde müşârün bi'l-benândır yâ Resûlallah
 Mübârek ravzana ihlâs ile yüz süren ârifler
 Ser-efrâz-ı gürûh-ı ârifândır yâ Resûlallah
6. Şehâ isyânıma nisbetle kûh-ı Kâf bir zerre
 Egerçi zâhirâ cürmüm nihândır yâ Resûlallah
 Yüzüm kara günehkârım velî Müştâk-ı dîdârım
 Günehkâra şefâat râyegândır yâ Resûlallah
 Hudâ'dan havf edip şaşdım gelip dergâhuna düşdüm
 Sarây-ı devletin dârü'l-emândır yâ Resûlallah